

INFORMACJA
O ZMIANACH ZASAD DOTYCZĄCYCH UPRAWNIENÍ DO ŚWIADCZENIA
PIELĘGNACYJNEGO, SPECJALNEGO ZASIŁKU OPIEKUŃCZEGO I ZASIŁKU DLA
OPIEKUNA

W związku z wejściem w życie Ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1429) od 1 stycznia 2024 r. dotychczasowy system świadczeń dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów ulega zmianie poprzez:

- wprowadzenie świadczenia wspierającego, czyli nowego świadczenia kierowanego do osób z niepełnosprawnością w wieku powyżej 18 roku życia,
- zmiany w warunkach przyznawania funkcjonującego świadczenia pielęgnacyjnego,
- likwidację specjalnego zasiłku opiekuńczego.

Świadczenie wspierające będzie skierowane bezpośrednio do osób z niepełnosprawnościami w wieku od ukończenia 18 roku życia, które uzyskają decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia - na poziomie od 70 pkt do 100 pkt. Poziom potrzeby wsparcia będzie ustalany w formie decyzji przez wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności, natomiast przyznawanie i wypłacanie, na podstawie ww. decyzji świadczenia wspierającego będzie, na wniosek osoby z niepełnosprawnościami lub jej przedstawiciela, zadaniem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Ustawa o świadczeniu wspierającym wejdzie w życie 1 stycznia 2024 r. i przewiduje, że poszczególne grupy osób niepełnosprawnych – w zależności od liczby punktów oceny poziomu potrzeby wsparcia – będą uzyskiwać prawo do świadczenia wspierającego w kolejnych latach. W pierwszej kolejności, od 2024 r., świadczenie będzie wypłacane dla osób niepełnosprawnych, które uzyskają najwięcej punktów.

- od 1 stycznia 2024 r. – świadczenie wspierające będzie dostępne dla osób z niepełnosprawnościami z ustalonym poziomem potrzeby wsparcia **od 87 do 100 pkt**,
- od 1 stycznia 2025 r. – świadczenie wspierające będzie dostępne dla osób z niepełnosprawnościami z ustalonym poziomem potrzeby wsparcia **od 78 do 86 pkt**,
- od 1 stycznia 2026 r. - świadczenie wspierające będzie dostępne dla osób z niepełnosprawnościami z ustalonym poziomem potrzeby wsparcia **od 70 do 77 pkt** .

Uwaga: wyjątkiem od tak określonego ustawą harmonogramu wejścia w życie ustawy jest art. 64 ustawy, zgodnie z którym osoba wymagająca opieki:

- 1) na którą przyznano na podstawie dotychczasowych przepisów prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, albo zasiłku dla opiekuna,

2) na którą przyznano prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie nowego, obowiązującego od 1 stycznia 2024 r. brzmienia ustawy o świadczeniach rodzinnych

- będzie mogła otrzymać świadczenie wspierające od dnia 1 stycznia 2024 r., także w przypadku, gdy w decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia, potrzebę tę określono na poziomie niższym niż 87 punktów w skali potrzeby wsparcia.

Świadczenie wspierające będzie przysługiwało, w zależności od poziomu potrzeby wsparcia, w wysokości od 40% wysokości renty socjalnej do maksymalnej wysokości - 220% renty socjalnej (będzie to kwota netto czyli bez potrąceń na podatek dochodowy czy ubezpieczenie zdrowotne).

Ustawa o świadczeniu wspierającym wprowadziła także szereg regulacji o charakterze osłonowym dla tych opiekunów osób niepełnosprawnych, którzy zaprzestaną pobierać świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy lub zasiłek dla opiekuna w związku z wyborem przez osobę z niepełnosprawnościami świadczenia wspierającego. Obejmują one:

- * opłacanie ze środków budżetu państwa składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz zdrowotne za opiekuna osoby z niepełnosprawnością pobierającą świadczenie wspierające – warunkiem jest wspólne zamieszkiwanie i gospodarowanie opiekuna z osobą z niepełnosprawnościami oraz niepodejmowanie zatrudnienia przez opiekuna; co istotne ww. ubezpieczeniami będą mogli być objęci również ci opiekunowie, którzy wcześniej nie pobierali powyższych świadczeń opiekuńczych (objęcie ww. ubezpieczeniami będzie realizowane przez ZUS, na wniosek opiekuna składany do ZUS),
- * możliwość uzyskania przez opiekuna zasiłku dla bezrobotnych, a także świadczenia przedemerytalnego.
- * planowane jest również uruchomienie programu aktywizacji zawodowej dla opiekunów, którzy pobierali ww. świadczenia opiekuńcze.

Ustawa o świadczeniu wspierającym wprowadza (w art. 43) istotne zmiany w ustawie o świadczeniach rodzinnych w zakresie świadczeń opiekuńczych: specjalnego zasiłku opiekuńczego oraz świadczenia pielęgnacyjnego.

od 1 stycznia 2024 r. zostaje uchylony art. 16 a ustawy o świadczeniach rodzinnych regulujący zasady przysługiwania specjalnego zasiłku opiekuńczego. Oznacza to, że od tej daty specjalny zasiłek opiekuńczy nie będzie już przyznawany dla nowych wnioskodawców. Jedynie, na podstawie przepisów przejściowych, zasiłek ten będzie mógł być przyznawany także po 31 grudnia 2023 r. w pewnych przypadkach na zasadzie zachowania praw nabytych.

Prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego na zasadach dotychczasowych przysługiwać będzie ww. osobom wymienionym w art. 63 ust. 1-2 u.ś.w. również po upływie okresu zasiłkowego na który prawo zostało przyznane (czyli także na kolejne okresy zasiłkowe) pod warunkiem, że wniosek o ustalenie prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego na nowy okres zasiłkowy zostanie złożony w terminie 3 miesięcy od

dnia następującego po dniu, w którym zakończył się dotychczasowy okres zasiłkowy (art. 63 ust. 4 u.s.w.).

w przepisach regulujących zasady przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego obowiązują od 1 stycznia 2024 r. nowe przepisy – w tym m. in. nowe brzmienie art. 17 ustawy o świadczeniach rodzinnych:

* świadczenie pielęgnacyjne będzie przysługiwać wyłącznie osobom sprawującym opiekę nad osobą w wieku do ukończenia 18. roku życia (art. 17 ust. 1),

* osoby sprawujące opiekę nie będą musiały rezygnować z aktywności zawodowej aby otrzymać świadczenie pielęgnacyjne.

* rolnicy, małżonkowie rolników lub domownicy nie będą musieli zaprzestawać prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym.

* uchylono przepis, który wskazywał kolejność osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego,

* uchylono przepis warunkujący przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego od daty powstania niepełnosprawności,

* uchylono negatywną przesłankę uniemożliwiającą przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego jeśli osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do własnej emerytury, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym, lub świadczenia pieniężnego przyznanego na zasadach określonych w ustawie z dnia 8 lutego 2023 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym członkom rodziny funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia,

* zmianie uległ również katalog osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych, świadczenie pielęgnacyjne od 1 stycznia 2024 r. będzie przysługiwać:

1) matce albo ojcu,

2) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 oraz z 2022 r. poz. 2140) ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom,

3) opiekunowi faktycznemu dziecka,

4) rodzinie zastępczej, osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka, dyrektorowi placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektorowi regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo dyrektorowi interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego,

– jeżeli sprawują opiekę nad osobą w wieku do ukończenia 18. roku życia legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną

możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

* przypadku gdy opiekun sprawuje opiekę nad więcej niż jedną osobą niepełnosprawną w wieku do ukończenia 18. roku życia legitymującą się odpowiednim orzeczeniem o niepełnosprawności lub znacznym stopniu niepełnosprawności, to wysokość świadczenia pielęgnacyjnego, podwyższa się po 100% na drugą i każdą kolejną osobę, nad którą sprawowana jest opieka (uwaga: dotyczy to osób-opiekunów: wymienionych w art. 17 ust. 1-3, osób będących rodziną zastępczą oraz osób prowadzących rodzinny dom dziecka).

Uwaga: opisane wyżej, nowe warunki przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego, które obowiązywać będą od 1 stycznia 2024 r. nie dotyczą osób, które, na zasadzie zachowania praw nabytych, będą pobierać to świadczenie na podstawie przepisów dotychczasowych (w oparciu o przepis przejściowy - art. 63 ustawy o świadczeniu wspierającym).

W przypadku śmierci osoby wymagającej opieki, osoba sprawująca opiekę zachowuje prawo do świadczenia pielęgnacyjnego do ostatniego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpił zgon osoby wymagającej opieki. Analogiczna regulacja obowiązująca od 1 stycznia 2024 dotyczyć również będzie osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy na podstawie przepisów dotychczasowych oraz osób pobierających zasiłek dla opiekuna i została ona uregulowana w art. 63 ust. 12 u.ś.w. (dotyczyć będzie jednak tylko przypadków gdy śmierć osoby wymagającej opieki nastąpiła po 31 grudnia 2023 r.).

Świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy przyznane na zasadach dotychczasowych oraz zasiłek dla opiekuna, nie przysługują jeżeli osoba wymagająca opieki będzie miała przyznane prawo do świadczenia wspierającego (art. 63 ust. 6 u.ś.w.). Samo złożenie przez osobę wymagającą opieki wniosku przyznania świadczenia wspierającego w ZUS będzie skutkowało wstrzymaniem wypłaty opiekunowi tej osoby świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńskiego lub zasiłku dla opiekuna.

Świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy lub zasiłek dla opiekuna przyznane/wypłacone opiekunowi za okres za który osoba wymagająca opieki otrzymała świadczenie wspierające będzie świadczeniem nienależnie pobranym i podlegającym zwrotowi wraz z odsetkami do którego to zwrotu zobowiązany zostanie opiekun.

Jeżeli osoba pobierająca świadczenie pielęgnacyjne na podstawie starych przepisów, sprawująca opiekę nad dzieckiem w wieku do ukończenia 18-stego roku życia będzie chciała po 31 grudnia 2023 r.

otrzymać świadczenie pielęgnacyjne na nowych obowiązujących zasadach (czyli z możliwością podejmowania zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej bez ograniczeń) musi zrezygnować z pobierania świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie starych przepisów i złożyć wniosek o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie nowych przepisów.

Zestawienie:

Tabela podsumowująca uprawnienia do świadczeń dla osób z niepełnosprawnością począwszy od 01-01-2024 r.

Obecnie pobierane świadczenie w GOPS	Podstawowe założenia uprawniające do świadczeń opiekuńczych od 01-01-2024 r. dla opiekuna i osób niepełnosprawnych
Specjalny zasiłek opiekuńczy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwość pobierania świadczenia przez opiekuna na „starych zasadach” w GOPS tylko dla opiekunów, którzy nabyli już uprawnienia lub 2. Możliwość pobierania „nowego świadczenia” (świadczenia wspierającego) w ZUS przez osobę z niepełnosprawnością, przy jednoczesnej utracie prawa do SZO dla opiekuna. <i>(Aby otrzymać „nowe świadczenie w ZUS należy uzyskać decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia na poziomie od 70 pkt do 100 pkt).</i> 3. Brak możliwości pobierania świadczenia dla „nowych” opiekunów!
Zasiłek dla opiekuna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwość pobierania świadczenia przez opiekuna na „starych zasadach” w GOPS tylko dla opiekunów, którzy nabyli już uprawnienia lub 2. Możliwość pobierania „nowego świadczenia” (świadczenia wspierającego) w ZUS przez osobę z niepełnosprawnością przy jednoczesnej utracie prawa do ZDO dla opiekuna. <i>(Aby otrzymać „nowe świadczenie w ZUS należy uzyskać decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia na poziomie od 70 pkt do 100 pkt).</i> 3. Brak możliwości pobierania świadczenia dla „nowych” opiekunów!
Świadczenie pielęgnacyjne pobierane na osoby dorosłe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwość pobierania świadczenia przez opiekuna na „starych zasadach” w GOPS tylko dla opiekunów, którzy nabyli już uprawnienia lub 2. Możliwość pobierania „nowego świadczenia” (świadczenia wspierającego) w ZUS przez osobę z niepełnosprawnością przy jednoczesnej utracie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego dla opiekuna. <i>(Aby otrzymać „nowe świadczenie w ZUS należy uzyskać decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia na poziomie od 70 pkt do 100 pkt).</i> 3. Brak możliwości pobierania świadczenia dla „nowych”

	opiekunów
Świadczenie pielęgnacyjne pobierane na dzieci (do 18-go roku życia)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwość pobierania świadczenia pielęgnacyjnego przez opiekuna na „starych zasadach” w GOPS tylko dla opiekunów, którzy nabyli już uprawnienia (tj. bez możliwości podjęcia zatrudnienia lub nabycia prawa do emerytury). 2. Możliwość pobierania świadczenia pielęgnacyjnego przez nowych wnioskodawców na „nowych zasadach” (tj. z możliwością podjęcia zatrudnienia lub nabycia prawa do emerytury) na okres trwania orzeczenia o niepełnosprawności dziecka jednak nie dłużej niż do 18-tego roku życia dziecka. 3. Jeżeli osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne na dzieci do 18-go roku życia na starych zasadach chcą nabyć uprawnienia do świadczenia pielęgnacyjnego na „nowych zasadach” powinny zrezygnować ze „starego świadczenia” i złożyć wniosek o ustalenie prawa do „nowego świadczenia pielęgnacyjnego”.
Dla osób, które nie pobierały świadczeń opiekuńczych w GOPS	<ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwość pobierania „nowego świadczenia” (świadczenia wspierającego) w ZUS przez osobę z niepełnosprawnością (<i>Aby otrzymać „nowe świadczenie w ZUS należy uzyskać decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia na poziomie od 70 pkt do 100 pkt</i>).